EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 12 16
COM(2025) 766 final

# KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

## dėl statistikos, parengtos pagal Reglamentą (EB) Nr. 2150/2002 dėl atliekų statistikos, ir jos kokybės

## 1. Įvadas

2002 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2150/2002 dėl atliekų statistikos[1] (toliau – Reglamentas) nustatyta atliekų statistikos rengimo Europos Sąjungoje (ES) sistema. Reglamento 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

> *Komisija per penkerius metus nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos ir paskui kas treji metai Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia pranešimą apie statistinius duomenis, parengtus pagal šį reglamentą, ypač apie jų kokybę ir verslui tenkančią naštą.*

Tai septintoji ataskaita, kuria vykdomas šis įpareigojimas. Ankstesnės ataskaitos buvo paskelbtos 2008[2], 2011[3], 2014[4], 2016[5], 2020[6] ir 2022 m.[7]

Ši ataskaita apima 2020–2022 m. ataskaitinį laikotarpį (ataskaitinių metų duomenis), kurio duomenis valstybės narės pateikė atitinkamai 2022 ir 2024 m.

## 2. Atliekų statistikos reglamentas

Reglamentu nustatoma sistema, skirta ES atliekų susidarymo, panaudojimo ir šalinimo statistiniams duomenims rengti.

Ja užtikrinama, kad atliekų duomenys būtų nuosekliai renkami ir teikiami visose ES valstybėse narėse ir Europos ekonominės erdvės (EEE) šalyse, o rengiami statistiniai duomenys būtų tikslesni, patikimesni ir lengviau palyginami. Šia sistema skatinamas skaidrumas, o politikos formuotojams, tyrėjams ir plačiajai visuomenei suteikiama galimybė susipažinti su atliekų duomenimis.

Valstybės narės turi rinkti duomenis apie atliekų susidarymą (pagal ekonominę veiklą, namų ūkius ir kitus šaltinius), atliekų apdorojimą (perdirbimą, naudojimą, šalinimą ir kt.) ir atliekų tvarkymą (įskaitant atliekų vežimą ir prekybą jomis) ir pateikti juos Komisijai (Eurostatui) kas dvejus metus per 18 mėnesių nuo ataskaitinių metų pabaigos[8].

Eurostatas skelbia atliekų duomenis naudotojams patogiu formatu, kad būtų paprasta susipažinti su įvairių valstybių narių duomenimis ir juos palyginti.

Be statistinių duomenų apie atliekų susidarymą ir apdorojimą, įgyvendinant Reglamentą surinkti duomenys taip pat padeda rinkti statistinius duomenis įvairiomis politikos temomis, pvz., duomenis, susijusius su žiedine ekonomika[9] ir darnaus vystymosi tikslais[10].

---

1 OL L 332, 2002 12 9, p. 1. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/2150/2010-10-18.
2 KOM(2008) 355 galutinis, 2008 6 13.
3 COM(2011) 131 *final*, 2011 3 17.
4 COM(2014) 79 *final*, 2014 2 14.
5 COM(2016) 701 *final*, 2016 11 3.
6 COM(2020) 54 *final*, 2020 2 14.
7 COM(2022) 719 *final*, 2022 12 15.
8 Reglamento (EB) Nr. 2150/2002 I ir II priedų 7 skirsnio 2 dalis.
9 Stebėsenos sistema – Žiedinė ekonomika – Eurostatas.
10 Informacija apie duomenis – Darnaus vystymosi tikslai – Eurostatas.

## 3. Veikla nuo paskutinės ataskaitos pateikimo

### 3.1. Ataskaitų formos pakeitimai

Be duomenų, kuriuos valstybės narės teikia Komisijai (Eurostatui) pagal šį reglamentą, jos taip pat siunčia kokybės ataskaitą. Nuo 2024 m. vykdyto duomenų rinkimo buvo patobulinta kokybės ataskaitų forma, kuri dabar yra pagrįsta bendra integruota metaduomenų struktūra (angl. *single integrated metadata structure*, SIMS)[11] – standartizuota ataskaitų teikimo sistema, kurioje metaduomenys ir kokybės informacija yra sujungti į suderintą formą pagal tarptautinį techninį standartą (SDMX). Dėl šio patobulinimo kokybės ataskaitos yra išsamesnės ir nuoseklesnės struktūros ir atitinka geriausią praktiką įvairiose statistikos srityse. Be to, į kokybės ataskaitų formą įtraukta nauja lentelė, skirta aprėpties problemoms įvertinti, atliekų apskaitos spragoms nustatyti ir bendram atliekų susidarymo įverčių tikslumui padidinti.

### 3.2. Atliekų statistikos darbo grupės posėdžiai

Siekdamas gerinti duomenų palyginamumą ir kokybę, Eurostatas kasmet rengia atliekų statistikos darbo grupės posėdžius, kuriuose dalyvauja ES valstybių narių, ELPA šalių ir šalių kandidačių nacionalinių statistikos institucijų nacionaliniai ekspertai. Nuo paskutinės ataskaitos pateikimo (2022 m.) buvo rengiami kasmetiniai posėdžiai, kurių kiekvienas truko pusantros dienos ir kuriuose darbo grupė aptarė įvairius su žiedine ekonomika ir komunalinių atliekų, žemės ūkio atliekų, nuotekų dumblo ir mineralinių atliekų ataskaitų teikimu susijusius klausimus, taip pat 2024 m. Eurostato vadovą.

### 3.3. Vizitai šalyse

Komisija (Eurostatas) rengia dvišalius vizitus į šalis, kad aptartų techninius klausimus ir geriau suprastų taikomą metodiką bei jos poveikį duomenų palyginamumui. Nuo paskutinės ataskaitos pateikimo surengti keturi vizitai: į Nyderlandus, Ispaniją, Suomiją ir Bulgariją. Per šiuos vizitus daugiausia dėmesio buvo skiriama pagal Reglamentą teikiamiems duomenims, taip pat atitinkamais atvejais aptarti papildomi atliekų srautai (t. y. maisto atliekos, baterijos, elektroninės ir elektros įrangos atliekos ir eksploatuoti netinkamos transporto priemonės). Tokie vizitai padeda gerinti komunikaciją, taip pat sudaro sąlygas keistis su atitinkama šalimi informacija apie taikomą metodiką ir suteikia galimybę geriau suprasti kiekvienos šalies procesus bei iššūkius, susijusius su atliekų statistika. Be to, vizitai yra greitesnis ir veiksmingesnis būdas aptarti ir spręsti sudėtingus klausimus.

[11] 2023 m. vasario 17 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2023/397 dėl Europos statistikos sistemai skirtos informacijos apie metaduomenis ir kokybės ataskaitų, kuria pakeičiama Rekomendacija 2009/498/EB dėl Europos statistikos sistemai skirtų referencinių metaduomenų,
OL L 53, 2023 2 21; ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/397/oj.

## 3.4. Nuo paskutinės ataskaitos pateikimo perduotų duomenų kokybė

### *3.4.1. Savalaikiškumas*

Palyginti su ankstesniais metais, 2020 ir 2022 ataskaitiniais metais surinktų duomenų pateikimo termino laikymosi padėtis iš esmės nepasikeitė.

Atliekų susidarymo ir apdorojimo duomenų rinkiniai daugiausia buvo pateikti laiku. 2020 ataskaitinių metų duomenis laiku pateikė 25 valstybės narės ir viena EEE šalis, o 2022 ataskaitinių metų duomenis – 21 valstybė narė ir dvi EEE šalys.

Tačiau kai kurios šalys vėlavo perduoti 2022 ataskaitinių metų duomenis. Šalys taip pat jau pasibaigus terminui pateikė kokybės ataskaitas, o dvi ES šalys vis dar nepateikė šių ataskaitų, galimai dėl tais metais nustatytos naujos kokybės ataskaitų formos. Be to, iš šešių Vakarų Balkanų šalių (Bosnijos ir Hercegovinos, Juodkalnijos, Šiaurės Makedonijos, Albanijos, Serbijos ir Kosovo[*]) ir Turkijos gauta savanoriškai pateiktų duomenų – keturios šalys laiku pateikė išsamius duomenų rinkinius ir kokybės ataskaitas. Eurostatas išsiuntė priminimus ir ėmėsi atitinkamų veiksmų tais atvejais, kai duomenys nebuvo pateikti. Patvirtinti 2018, 2020 ir 2022 ataskaitinių metų duomenys buvo paskelbti Eurostato internetinėje duomenų bazėje kartu su svetainės „Statistics Explained“ straipsniais ir kitais informaciniais produktais[12].

### *3.4.2. Išsamumas*

Nuo 2010 m. pateikiami gerokai išsamesni atliekų susidarymo duomenys. Labai sumažėjo trūkstamų kiekybinių duomenų ir šalių, atsiuntusių neišsamius atsakymus, skaičius, o ES ir EEE šalių pateiktuose abejų ataskaitinių metų ataskaitose netrūko jokių kiekybinių duomenų. Šešios Vakarų Balkanų šalys (Bosnija ir Hercegovina, Juodkalnija, Šiaurės Makedonija, Albanija, Serbija ir Kosovas) ir Turkija taip pat pateikė 2022 ataskaitinių metų atliekų susidarymo ataskaitas.

Panašiai į gerąją pusę pasikeitė ir atliekų apdorojimo duomenys – 2020 ir 2022 ataskaitinių metų ataskaitose netrūko jokių kiekybinių duomenų. Vis dėlto kai kurios šalys teikia konfidencialius duomenis, todėl būtina taikyti papildomas antrines konfidencialumo užtikrinimo priemones, kad iš konfidencialių duomenų nebūtų galima išvesti neskelbtinų nacionalinių duomenų. Šia procedūra užtikrinama, kad konfidenciali informacija būtų apsaugota, bet vis tiek būtų galima viešai paskelbti suvestinius duomenis.

### *3.4.3. Aktualumas*

Duomenų rinkinį sudaro išsami informacija apie susidariusias atliekas ir jų apdorojimą. Duomenų rinkinyje atliekos suskirstomos pagal medžiagą ir veiklos sektorių ir daugiausia

---

[*] Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

[12] Nauji duomenys (2022 ataskaitiniai metai), https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241017-1?etrans=lt;
atliekų tvarkymo rodikliai, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_management_indicators&action=statexp-seat&lang=lt.

dėmesio skiriama atliekų tvarkymui. Tačiau jis neapima išsamių duomenų apie atliekas kaip išteklių, nes jis turi tam tikrų trūkumų, pvz., jis neapima duomenų apie perdirbimo rodiklius, atliekų importą ir eksportą bei preliminarius perdirbimo etapus. Be to, atliekų savybės yra dinamiškos, todėl kai kurios medžiagos gali būti įtrauktos į apskaitą du kartus. Abu šie veiksniai gali turėti įtakos duomenų tikslumui. Nors duomenys yra naudingi atliekų infrastruktūros valdymui, tokie trūkumai reiškia, kad jie nėra visiškai tinkami žiedinės ekonomikos praktikos stebėsenai vykdyti.

### *3.4.4. Tikslumas*

Atliekų susidarymo duomenų tikslumas užtikrinamas vadovaujantis visapusišku požiūriu, apimant visų ekonomikos sektorių ir namų ūkių, įskaitant antrines atliekas ir mažąsias įmones, statistiką. Siekiant pašalinti galimas aprėpties spragas, duomenys papildomi informacija iš administracinių šaltinių arba atitinkamais įverčiais. Pastaraisiais metais pastebima tendencija vis labiau kliautis administraciniais šaltiniais, o statistinių imčių tyrimai pasitelkiami selektyviau, siekiant surinkti papildomų duomenų ir užpildyti likusias duomenų spragas.

Šis metodas yra veiksmingas ir efektyvus, nes jį taikant pasitelkiami turimi administraciniai duomenys ir tikslinių tyrimų duomenys kokybiškiems duomenims apie atliekų susidarymą parengti. Taikant šį metodą išnaudojami abiejų duomenų šaltinių privalumai. Tai reiškia, kad jis atitinka Europos statistikos praktikos kodeksą, kuriuo skatinama naudoti esamus duomenų šaltinius ir kuo labiau sumažinti respondentams tenkančią naštą. Todėl atliekų susidarymo duomenys tampa tikslesni ir patikimesni, o tai yra tvirtas pagrindas, užtikrinantis galimybę priimti informacija pagrįstus sprendimus. Eurostato atliekamos kokybės ataskaitų patikros, kurių metu verslo registrų duomenys lyginami su atliekų ataskaitų teikimo sistemų duomenimis, padėjo padidinti patikimumą. Nors atsakymų lygis yra nedidelis, iš duomenų rinkinių neatitikimų matyti, kad realus susidarančių atliekų kiekis yra mažiau nei 10 proc. didesnis už nurodomą kiekį. Netikslumų gali atsirasti dėl netinkamo duomenų grupavimo pagal NACE klasifikatoriaus kodus, o tai gali reikšti, kad realus buitinių atliekų kiekis yra mažesnis už nurodomą kiekį.

Apskritai, nors vis dar esama tam tikrų trūkumų, duomenų kokybė nuolat gerėja ir dedamos pastangos išspręsti likusias problemas ir užtikrinti, kad atliekų susidarymo duomenys būtų tikslesni ir juos būtų paprasčiau palyginti.

### *3.4.5. Prieinamumas ir aiškumas*

Pagal Reglamentą atliekų statistika pateikiama išsamioje duomenų bazėje ir Eurostato interneto svetainėje skelbiamuose aiškiuose ir glaustuose straipsniuose. Iš duomenų bazės naudotojai gali parsisiųsti pagal poreikį pasirinktus duomenis, taip pat joje pateikiami integruoti metaduomenys ir kokybės ataskaitos, kad būtų aiškiau. Iš naudotojų atsiliepimų matyti, kad naudotojai labai patenkinti duomenų prieinamumu – dauguma užklausų buvo susijusios su paskelbtų skaičių aiškinimu, o ne prieiga prie duomenų, o tai rodo, kad Eurostato duomenų bazė yra patogi naudoti ir kad tai yra intuityvus informacijos šaltinis. Lengvai prieinama atliekų

statistika Eurostatas sudaro sąlygas suinteresuotiesiems subjektams visoje ES priimti informacija pagrįstus sprendimus ir skatina skaidrumą atliekų tvarkymo sektoriuje.

### *3.4.6. Palyginamumas*

Dėl bendrų sąvokų apibrėžčių ir klasifikatorių dažniausiai skirtingų šalių pateikiamų duomenų palyginamumas yra aukšto lygio. Tačiau vis dar kyla iššūkių, ypač dėl duomenų apie pavojingas atliekas, nes kiekvienos šalies nacionalinės teisės aktuose gali būti pateikta skirtinga „pavojingumo“ apibrėžtis. Tai, kad dominuoja mineralinės atliekos, sudarančios maždaug du trečdalius visų atliekų, taip pat turi neigiamos įtakos skirtingų šalių duomenų palyginamumui. Siekdamas gerinti šią padėtį, Eurostatas skelbia rodiklio „Atliekos, išskyrus stambias mineralines atliekas“ duomenis, o tai padeda tiksliau palyginti šalių duomenis.

Dauguma valstybių narių toliau gerina duomenų kokybę ir didina veiksmingumą tobulindamos duomenų rinkimo procesą ir taikomus metodus. Tačiau dėl šių patobulinimų gali atsirasti laiko eilučių pertraukų, kurias valstybės narės pašalina peržiūrėdamos duomenų rinkinius ir informuodamos naudotojus apie atitinkamus patikslinimus. Eurostatas pažymi šias pertraukas savo skelbiamuose duomenų rinkiniuose.

### *3.4.7. Nuoseklumas*

Atliekų statistiniai duomenys yra labai nuoseklūs, o tai rodo, kad šiuos duomenimis galima sujungti skirtingais būdais ir įvairiais tikslais. Nuoseklumas vertinamas trimis aspektais: nuoseklumas atsižvelgiant į nacionalines sąskaitas, nuoseklumas lyginant su kitų sričių duomenimis ir vidaus nuoseklumas. Atliekų statistikos vidaus nuoseklumas užtikrinamas nuosekliai pertvarkant neapdorotus duomenis į atitinkamus apdorotus duomenis.

Kalbant apie duomenų nuoseklumą lyginant su kitų sričių duomenimis, taikomos atitinkamos patvirtinimo procedūros, kad atliekų statistinius duomenis būtų galima palyginti su kitais atitinkamais duomenų rinkiniais, pvz., elektros ir elektroninės įrangos atliekų, pakuočių ir maisto atliekų duomenimis. Nors šios procedūros padeda sumažinti neatitikimų, tebėra tam tikrų nesutapimų, kuriuos daugiausia lemia skirtumai tarp duomenų rengimo skyrių.

Vis dėlto nuoseklumą atsižvelgiant į nacionalines sąskaitas gerai iliustruoja atliekų susidarymo rodiklių ir socialinių bei ekonominių rodiklių, pvz., BVP vienam gyventojui ir valdžios sektoriaus išlaidų atliekų tvarkymui, santykis. Pavyzdžiui, duomenys rodo teigiamą atliekų susidarymo vienam gyventojui sąsają su BVP vienam gyventojui. Tačiau atliekų susidarymo ir atliekų tvarkymo išlaidų santykis ne toks aiškus – atskirose šalių grupėse išryškėja skirtingi dėsningumai.

Be to, kadangi atliekų tvarkymo rodiklių rinkinys apima pagal Reglamentą surinktus atliekų apdorojimo duomenis ir importo / eksporto duomenis iš tarptautinės prekybos statistikos (duomenų bazės „ComExt“) arba nacionalinių šaltinių, taip pat vertinamas duomenų nuoseklumas atsižvelgiant į tarptautinės prekybos prekėmis statistinius duomenis. Šiose išvadose pabrėžiamas atliekų susidarymo, ekonominės veiklos ir poveikio aplinkai ryšio sudėtingumas, taip pat nuolatinių pastangų didinti duomenų nuoseklumo ir suderinamumo lygį svarba.

### 3.5. Duomenų analizė

2022 m. surinkti duomenys suteikė vertingų įžvalgų apie atliekų susidarymo ir tvarkymo tendencijas bei pokyčius šiose srityse. Visų pirma, iš duomenų matyti, kad nuolat mažėja susidarančių buitinių ir panašių atliekų[13] kiekis, taip pat labai sumažėjo tiesiogiai į sąvartynus iš šio atliekų srauto patenkančių atliekų kiekis. Be to, padidėjo atliekų iš tam tikrų buitinių atliekų srautų, pvz., stiklo, plastiko ir biologinių atliekų, rūšiavimo apimtis.

Nors šie duomenys atitinka tam tikrus kokybės reikalavimus, nustatyta tobulintinų aspektų, visų pirma susijusių su tokiais atliekų srautais, kaip nuotekų dumblas, žemės ūkio atliekos ir statybos atliekos. Eurostatas patobulino savo gaires, siekdamas išspręsti nenuoseklaus kasybos atliekų klasifikavimo skirtingose šalyse problemą.

Atlikta analizė taip pat išryškino iššūkius, kurių iškyla įgyvendinant žiedinės ekonomikos principus, visų pirma susijusius su plastiko ir tekstilės atliekų srautais. Nustatyta didelių susidarančių tokių atliekų vienam gyventojui kiekio ir jų apdorojimo metodų skirtumų; be to, dėl ribotų vidaus perdirbimo pajėgumų kai kuriose šalyse labai didelė dalis tokių atliekų eksportuojama arba atsiduria sąvartynuose. Šios analizės išvados rodo, kad būtina gerinti infrastruktūrą, mažinti priklausomybę nuo eksporto ir suderinti apibrėžtis.

Siekdamas išspręsti šiuos klausimus, Eurostatas išplėtė klausimyną, kad būtų galima savanoriškai teikti duomenis apie atliekų importą / eksportą ir kitų atitinkamų kategorijų atliekas, ir būtų užtikrintas atliekų susidarymo ir apdorojimo duomenų nuoseklumas. Taip ne tik bus pagerinta įverčių kokybė, bet ir bus pateikta svarbių įžvalgų, susijusių su žiedinės ekonomikos principų įgyvendinimu.

### 3.6. Administracinė našta

Atliekų statistikos ataskaitų teikimo reikalavimais sukuriama administracinė našta tenka subjektams, dėl kurių veiklos susidaro atliekos, ir įmonėms, kurios specializuojasi atliekų tvarkymo srityje. Pagal Reglamentą mažosios įmonės (turinčios mažiau nei 10 darbuotojų)[14] gali susimažinti šią naštą vietoj ataskaitų teikdamos valstybių narių tiesiogiai surinktus duomenis.

Valstybės narės taiko įvairius duomenų rinkimo metodus, pvz., atlieka tyrimus, analizuoja administracinius duomenis arba pasitelkia ir vieną, ir kitą metodą. Administraciniai duomenys

[13] Atliekos, kurios susidaro ne namų ūkiuose, bet savo sudėtimi yra panašios į namų ūkių atliekas. Tipiniai pavyzdžiai – mažosiose įmonėse, biuruose, mokyklose ir viešuosiuose objektuose, pvz., parkuose, susidarančios atliekos, kurios yra panašios į susidarančias gyvenamosiose vietose.

[14] Mažųjų įmonių neįtraukimo į tyrimus klausimas sprendžiamas įvairiais būdais – kai kuriose šalyse šios įmonės įtraukiamos atliekant imčių tyrimus, o gauti rezultatai ekstrapoliuojami. Tačiau dauguma šalių visiškai neįtraukia mažųjų įmonių pagal Reglamento 3 straipsnio 2 dalį, pagal kurią į tyrimus galima neįtraukti įmonių, kuriose dirba mažiau nei 10 darbuotojų, nebent dėl jų veiklos susidaro daug atliekų. Priešingu atveju šie skaičiai gali būti ekstrapoliuojami taikant koeficientais pagrįstus vertinimo modelius. Šalys yra nustačiusios skirtingas neįtraukimo ribas, daugiausia – pagal darbuotojų skaičių arba per metus susidarančių atliekų kiekį. Kai kurios šalys sujungia šiuos du kriterijus, siekdamos užtikrinti, kad būtų renkami ir mažųjų įmonių duomenys, jeigu jos viršija nustatytą atliekų susidarymo ribą.

apima duomenis, surinktus kitais tikslais, pvz., apmokestinimo, aplinkos stebėsenos ar atliekų tvarkymo nacionaliniu mastu tikslais.

Siekdamas užtikrinti, kad renkami duomenys būtų tikslūs, Eurostatas teikia techninę pagalbą ir rengia mokymus nacionaliniams duomenų rengėjams – tiek duomenų rinkėjams, tiek respondentams.

Pažymima, kad maždaug 12-oje valstybių narių duomenys renkami remiantis administraciniais duomenimis, o penkiose valstybėse narėse naudojami statistiniai tyrimai. Taip pat atkreiptas dėmesys į tai, kad vis daugiau šalių laikosi kompleksinio požiūrio.

Į klausimyno klausimus atsakė maždaug 6 325 respondentai, kurių kiekvienas tam skyrė mažiau nei valandą. Kalbant apie išlaidų vertinimą, remiantis išsamia kokybės ataskaitų ir tyrimų duomenų analize, bendra ES įmonėms tenkanti našta yra maždaug 2,2 mln. EUR (vidutiniškai 186 000 EUR vienai valstybei narei per metus).

Atsižvelgiant į Komisijos pastangas mažinti administracinę naštą ir supaprastinti ataskaitų teikimo reikalavimus, atrodo, kad esamu klausimynu užtikrinama pusiausvyra ir proporcinga našta, turint omenyje tikslus, kurių siekiama. Tai, kad valstybės narės remiasi administraciniais duomenimis ir taiko kompleksinius metodus, padeda maksimaliai sumažinti naštą, tenkančią įmonėms ir subjektams, dėl kurių veiklos susidaro atliekos. Apskritai atrodo, kad esami atliekų statistikos ataskaitų teikimo reikalavimai yra veiksmingi siekiant surinkti būtinus duomenis ir kartu kuo labiau sumažinti administracinę naštą, ir tai padeda siekti Komisijos tikslo sumažinti naštą ir supaprastinti procedūras.

## 4. Gerinimo priemonės

Siekdamas pagerinti pagal Reglamentą teikiamus skaitinius duomenis, Eurostatas ieškojo veiksmingo ir greito sprendimo, kuriuo būtų atsižvelgta į pagrindinius šiuolaikiniam atliekų tvarkymui reikalingos informacijos poreikius, visų pirma susijusius su perėjimo prie žiedinės ekonomikos stebėsena ir perdirbimo rodiklių, kurie yra labai svarbūs rodikliai vertinant pažangą siekiant ES aplinkos apsaugos ir efektyvaus išteklių naudojimo tikslų, apskaičiavimu.

Eurostatas daug dėmesio skyrė papildomo modulio, skirto atliekų susidarymo ir apdorojimo duomenims suderinti, kad atliekų duomenys būtų patikimesni ir išsamesni, sukūrimui. Šį modulį sudaro penkios išsamios lentelės, kurias pasitelkiant sekamas atliekų srautas nuo jų susidarymo iki apdorojimo, apimant importą ir eksportą, parengiamąjį apdorojimą, terminį apdorojimą ir medžiagų naudojimą. Šis metodas suteikia išsamesnės informacijos apie atliekų srautus ir suteikia galimybę tiksliai apskaičiuoti atskirų rūšių atliekų perdirbimo ir naudojimo rodiklius.

Nepaisant to, kad 2022 ir 2024 m. ataskaitų teikimo etapuose pagal šį savanorišką modulį pateikta nedaug informacijos, remdamasis pateiktais išsamiausiais duomenimis, Eurostatas parengė „Sankey“ tipo diagramas, kuriose vizualiai pavaizduoti atliekų srautai ir nurodytos duomenų spragos. Šios diagramos ir konsultacijos su geriausių rezultatų pasiekusiomis šalimis suteikė tam tikrų duomenų ir sudarė sąlygas ateityje rengti patikimesnes ir išsamesnes ataskaitas.

Siekdamas analizuoti perėjimo prie žiedinės ekonomikos duomenis ir kad būtų paprasčiau stebėti perdirbimo ir medžiagų naudojimo rezultatus pagal atskirus atliekų srautus, Eurostatas įdiegė atliekų sąskaitas, taip pat nustatė metodinę sistemą ir metodą, kaip integruoti skirtingo išsamumo ir iš kelių šaltinių gautus duomenis.

## 5. Išvados

Pagal Reglamentą surinkti duomenys yra išsamus ir patikimas 2002–2022 m. laikotarpio informacijos apie atliekų susidarymą ir apdorojimą ES šaltinis.

Šie duomenys paprastai pateikiami laiku ir yra pakankamai kokybiški, kad juos būtų galima laikyti patikimais ir tiksliais. Duomenų rinkinio kokybė daugiausia priklauso nuo kiekvienos šalies taikomos metodikos, kuri nuolat gerėja su kiekvienu duomenų rinkimo ciklu. Šį pagerėjimą paskatino keli veiksniai – vis didesnis pasikliovimas administraciniais duomenimis, dėl kurio mažėja priklausomybė nuo ekstrapoliacijos, ir nuolatinė pažanga duomenų patvirtinimo srityje, taip pat keitimasis duomenimis su valstybėmis narėmis rengiant gaires, bendradarbiaujant darbo grupėse ir vizitų šalyse metu.

Tačiau šie duomenys – kaip informacija apie žiedinę ekonomiką ir atliekų kaip ištekliaus naudojimą – turi tam tikrų trūkumų, nes trūksta duomenų apie paruošiamąjį apdorojimą, atliekų perklasifikavimą ir tarptautinę prekybą atliekomis, o tai riboja išsamios informacijos, susijusios ne tik su galutiniu atliekų apdorojimu ir šalinimu, prieinamumą. Eurostatas kartu su darbo grupe ėmėsi veiksmų, kad būtų įgyvendintas papildomas modulis, pagal kurį duomenys teikiami savanoriškai, nes jis nenumatytas Reglamente; deja, pagal šį modelį pateiktų atsakymų lygis buvo labai žemas dėl ribotų išteklių valstybių narių lygmeniu, todėl šių duomenų dar negalima naudoti.

Kadangi ES pagal įvairias konkretiems sektoriams skirtas direktyvas ir reglamentus nustato ataskaitų apie atliekas iš konkrečių atliekų srautų (pvz., baterijų[15], e. atliekų[16], maisto atliekų[17] ir pakuočių atliekų[18]) teikimo prievoles, apie šių rūšių atliekas gaunama daugiau informacijos. Tačiau pagal Reglamentą teikiamos ataskaitos tebėra vienintelės oficialios valstybių narių teikiamos ataskaitos Komisijai, kuriose pateikiami išsamūs duomenys apie visų rūšių atliekas. Tai yra labai svarbi priemonė medžiagų srautams žiedinėje ekonomikoje matuoti. Renkant duomenis pagal šį reglamentą nepakankamai tiksliai matuojami atliekų srautai nuo atliekų surinkimo iki atliekų apdorojimo, ypač tarpvalstybiniai, bet taip pat ir kiti atliekų srautai. Siekiant ir toliau rinkti išsamią informaciją apie žiedinę ekonomiką ir išlaikyti pagal

[15] 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų, OL L 266, 2006 09 26, p. 1; ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/66/2018-07-04.

[16] 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų, OL L 197, 2012 07 24, p. 38; ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/19/2024-04-08.

[17] 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas, OL L 312, 2008 11 22, p. 3; ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/2024-02-18.

[18] 2024 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2025/40 dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/1020 ir Direktyva (ES) 2019/904 ir panaikinama Direktyva 94/62/EB, OL L, 2025/40, 2025 1 22; ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj.

Reglamentą renkamų duomenų rinkinių aktualumą duomenų analizei, labai svarbu tobulinti šios srities duomenis.

Be to, būtų galima paanalizuoti galimybes padidinti atliekų statistikos nuoseklumą atliekant kryžminę patikrą su išorės prekybos ir mokėjimų balanso statistika. Dėl to valstybėms narėms neturėtų būti užkrauta papildoma ataskaitų teikimo našta ir tai turėtų padėti nustatyti sritis, kuriose ateityje reikėtų tobulinti tarptautinių atliekų srautų duomenų rengimo metodiką, taip pagerinant bendrą atliekų statistikos kokybę ir padidinant jos patikimumą.

Nepaisant trūkumų, pagal Reglamentą perduodami duomenys tebėra vienintelis išsamios ir holistiniu požiūriu grindžiamos atliekų tvarkymo visuose ES ekonomikos sektoriuose ir namų ūkiuose apžvalgos šaltinis. Jie išskirtinai ir tiksliai atspindi ekonominius pokyčius, įskaitant atliekų susidarymo ir apdorojimo tendencijas.